
la Academia Calasanciana.

Fundador: RDMO. P. EDUARDO LLANAS, SCH. P.

Una solemnitat calassància de l'Any Sant

LEGIM al *Corriere d'Italia* una bella evocació que Alberto Tulli fa del solemne pelegrinatge en què hom porta, cada Any Sant, la vera imatge de Nostra Dona de les Escoles Pies des de Frascati a la Basílica de Sant Pere de Roma. Traduïm a continuació l'esmentat treball, amb l'esperança que els nostres lectors ens en sabran grat, especialment aquells que han tingut la sort de contemplar sota el cel de Roma el pas del fervorós i emocionant seguici.

«Torna, altra vegada, beneïnt per les vies de Roma, que l'acull plena d'alegria, de festes i d'aclamacions, la Verge de Josep de Calassanç, de l'educador nobilíssim, del Sant dels infants, del fundador apassionat i fèrvid d'un aplec de germans, que, com ell i sota el seu exemple, deixaren el món per fer-se petits entre els petits, mestres de la via florida del bé, en la visió apostòlica de les Escoles Pies, per a milers de nois, esde-

vinguts després ciutadans perfectes, d'aquesta Roma nostra, de la nostra Itàlia, artífexs del bé a l'avantguarda de la civilitat cristiana.

Calassanç, amb el nom del qual avui la Urbs rememorant i agraïda, vol intitular la plaça que s'obre, prop de les seves despulles, a la letícia de les veus argentines dels nens, assenyala-va la imatge de Maria com a clau del puríssim secret de la virtut...; i Maria somreia a la innocència infantívola.

Heus-la aquí de bell nou la Verge de Sant Josep, refulgent de glòria dins una miríade iridescent d'esplendors esvaint-se en esclats de topazi i de robí, coronada d'una diadema constel·lada de maragdes i de safirs, que relluen als ulls com a feixos de raigs trèmuls i inconstants.

Com en els altres Anys Sants, també en aquest surt de Frascati, on sojorna la Castellana del Laci, Guarda vigilant de Roma, en devota i edificantíssima processó, i porta en piadós pelegrinatge la representació més selecta de Túscul cap a les Basíliques romanes, a la més gran Basílica del món i de la cristianitat, on ja a centenars i a milers els catòlics de cent nacions han invocat aquella pau que el món no pot donar, per a ells, per als germans llunyans, per a tothom.

Admirable aquest Any d'or, oasi de pau dins el temps, en les seves afirmacions, i en les seves manifestacions múltiples!

I podia mancar aquesta de la Madona de les Escoles Pies?

Escoles Pies, escrivia un gran italià, Niccolò Tomaseo, dolç nom que conté la fe i la caritat, l'intel·lecte i el cor, la paraula i l'obra, la compassió i l'amor, els homes i Déu.

Aquesta prodigiosa imatge de Maria, reina de les Escoles Pies, fou donada per Roma a Frascati i portada per Calassanç l'any 1617.

Aquest, per invitació de Paulus V, anà a Frascati aquell any per obrir les escoles i difondre la instrucció i la cultura entre els fills del poble tusculà: un nou camp s'obria a la cura amorosa del seu zel que no coneixia límits, una nova falanx de minyonets corria a ell, que els acollia amb el rostre radiant de joia. Però havia volgut que la Verge santa l'acompanyés i fos com el seu bàlsam, per a ell i per als tusculans. Eren amb

ell homes com Glicerio Landriani, nebot de St. Carles Borromeo, i Gaspero Dragonetti, avui Venerables ambdós.

Es agradós de recordar que la Imatge procedia de Roma; abans del siscents havia pertangut a la casa dels Altemps, després a la dels Bovarelli els quals la tingueren en veneració en una capella de la casa llur, on la devoció augmentava i anava estenent-se també als de fora que eren igualment admesos al sagrat oratori: els ex-vots del temps són la confirmació dels favors i de les gràcies que la Verge concedia amb mà benigna.

El furt intentat, però no reeixit, del preciós quadre per part d'alguns forasters, induí la casa Bovarelli a fer exposar la Imatge en alguna església a la pública veneració; per això el Pare Calassanç pogué obtenir-la i portar-la a Frascati amb la intenció d'erigir-li ben aviat un temple.

Allà fou acollida solemnement, triomfalment: a Villa Sora eren a esperar-la la clerecia, la confraria, el batlle i el poble; i tothom processionalment amb llarga teoria de llums volgueren acompanyar la Imatge fins a la residència de les Escoles Pies.

Fou una festa de llum i de glòria, d'animació i de devoció, que el dimoni, i això és històric, intentà torbar amb espadaments; però no reeixí a altra cosa que a augmentar la mateixa devoció.

Que admirables són els camins del Senyor! Aviat la Casa dels Escolapis esdevé un santuari per les gràcies que la Verge expandia al seu entorn a tots els que recorrien a la seva intercessió; i hom sentí per això la necessitat de bastir una església, on poder transportar la sagrada Icona perquè hi romangués exposada al públic.

El primitiu desig era comú, i a poc a poc s'anava transformant en una ardent aspiració, concordant amb la del Pare Josep, qui la nodria d'ençà que havia portat a Frascati la Imatge, i l'havia vist augmentat encara més després d'haver obtingut la seva recent guarició.

Però un nou miracle precipità els esdeveniments.

Les pregàries de Josep obtingueren que per intercessió de la Verge fos ressuscitat un infant.

«Aquest infant de pocs mesos fou involuntàriament ofegat

per la seva mare durant la nit, mentre ella dormia en el mateix llit al costat del seu fill. Qui diria el dolor i els plors de la pobre mare quan al matí es trobà entre els braços el fred cadàver del seu fill? En el cúmul de la seva desesperació veié lluir un raig de llum: la Verge de les Escoles Pies per intercessió del seu servent el Pare Josep, podia restituir-li viu el seu fill. Sense fer ni dir res més, pren entre els seus braços el petit cadàver, i, escabellada com estava, corre a les Escoles, es llença als peus de Josep, i entre sanglots i llàgrimes li prega de ressuscitar-li el car nadó. Josep resta admirat de la fe d'aquella mare, i, mogut a compassió per ella, crida els seus estimats petits deixebles, els condueix davant la portentosa Imatge de la Gran Mare de Déu, i tenint entre els seus braços el nen mort, els fa recitar la Salve Regina. Oh meravella! Així que és acabada la pregària l'infant es mou, fa un sospir i obre els ulls. Josep, lloant la Verge Santíssima, el presenta a la benaventurada mare, la qual, fora d'ella de tanta joia, corre pels carrers contant el meravellós esdeveniment.

»Ço que aquest miracle produí en l'ànim dels bons tusculans no és fàcil de narrar: qui ho atribuïa al poder i benevolença de Maria, qui a la santedat de Josep, qui a ambdues coses: però certament, donant tothom glòria a Déu, li regraciaven d'haver-los donat per mans d'un tan gran Sant, una Imatge tan prodigiosa de la Verge. I a causa d'això, hom treballà frenèticament per tal que fos construït tot seguit un temple en honor seva».

El 9 de maig de 1632 era posada la primera pedra del nou santuari que fou acabat dos anys després, on avui es troba encara amb la casa anexa dels Escolapis, prop de la Catedral de Frascati.

Solemnes foren les festes: el 15 d'octubre de 1634 la sagrada Icona era portada processionalment, entre la immensa jubilació dels fidels, al nou Temple, on St. Josep celebrà la Missa abans que ningú.

Fou aquell el setial de les gràcies; i Frascati es va adonar així que allà tenia la seva Reina, la seva celestial Senyora i Patrona.

Parlar ací dels prodigis esdevinguts?

Es impossible; però bé en parlen, amb altre llenguatge, els nombrosíssims ex-vots que pengen de les parets com a perennal i imperible record de la gratitud d'aquells que n'esprovaren el patrocini.

Heus aquí els ex-vots del Municipi de Frascati per l'alliberament de la població sencera dels damnatges dels terratrèmols de 1703, 1773, 1806, 1811, 1899, i el màrsic de 1915.

Singularment significatiu és l'ex-vot municipal pel terratrèmol de 1703: està constituït per les armes de la ciutat, ço és dues claus dins d'un artístic marc, per donar una idea tangible de la consagració a Maria i de la seva custòdia perennal.

El poble frascatià és ben membrant d'aquest assenyalat favor contra el flagell del terratrèmol: el 19 de juliol, a l'Església de les Escoles Pies, i el 26 d'agost, a la Catedral, canta encara avui dia el solemne *Te Deum* de l'anyal i perenne regraciament.

I és justament l'Arxiconfraria, constituïda segons Breu d'Urbà VII, i amb estatuts escrits per la pròpia mà de St. Josep de Calassanç, encara gelosament conservats, qui avui, junt amb els Pares Escolapis, promou aquest magnífic pelegrinatge, portant amb ells la Verge beneïda devés el Temple més gran de la Cristianitat.

Aquest pelegrinatge de penitència, ultra una nova afirmació de la fe de Túscul, és també una solemne manifestació de la grandesa i de la misericòrdia de la Madona de St. Josep, ací a Roma, on tants de records teniam d'ell i del bé que hi va expandir.

Torna altra vegada la Verge a beneir les vies de Roma processionalment; i Roma acut nombrosa a fer el seguici que surt de l'Església de St. Pantaleó, breçol de l'Escola Pia, i va fins a la Basílica del Pescador de Galilea.

Demà, o Roma, nombroses colles aniran per la teva contrada portant damunt del pit una creu blanca, signe de pau; i cantaran amb el ram d'olivera, implorant aquella pau que el món no sap donar, a la Verge santa:

Verge mare, filla del teu fill...

I cantarà la lloança una veu sola, la veu dell poble! »

Catalunya i la Immaculada

EN retre avui el nostre filial i devot homenatge a Maria Immaculada els catòlics de tot el món, i en particular els de la nostra estimada terra, no fem altra cosa que afegir una anella de més a la llarga cadena d'amor i agraïment que els segles cristians han anat forjant en lloança de la Mare de Déu en el Misteri esplendorós del seu origen humà sense màcula. La tradició dels pobles, molt abans que la augusta i infal·lible veu del Vicari del Crist, l'havia aclamada pura i sense taca en el primer moment de la infusió de l'esperit en el cos. Les predicacions glorioses dels Apòstols, que ressonaren vibrants per tots els indrets del món llavors conegut; la sang dels màrtirs, testimoni invicte de llur fe; les declaracions dels Concilis, especialment el de Trento; les planes fulgurants i guiadores, escrites pels Sants Pares i Doctors eclesiàstics; els monuments litúrgics, venerables per llur antigor; els juraments d'universitats i pobles, mil veus de tota llengua i raça s'han anat sentint arreu, proclamant en tots els tons *Immaculada* a Maria.

Entre aquestes veus dels pobles, la del nostre té un accent amorosívol que s'endinsa en l'ànima nostra. Barcelona és una de les ciutats que amb més noble orgull es pot gloriejar d'haver-se constituït en herald de la glòria de Maria Immaculada des de temps llunyans.

Escoltem la veu de la tradició i de la història.

En 1333 el Rei Pere IV establí a la Seu barcelonina una Confraria en honor de la Immaculada Concepció, augmentada pel seu fill Joan I, qui en 1396, abans d'obrir-se el Concili de Basilea, donà un decret, anomenat *Privilegi*, en vir-

tut del qual havia de celebrar-se la dita festa en tots els seus dominis.

Sis anys abans de la publicació d'aquesta pragmàtica, segons antiquíssims documents guardats en l'Arxiu municipal de Barcelona, determinaren els Consellers la celebració de la festa de la Concepció: "Primerament sobre açò si plahia "al Concell que daci a avant perpetualment fos festa de la "Concepció de la Verge Madona Sancta Maria, lo dit Consell "deliberà, que per reverència de Nostre Senyor Déu Jesu- "xrist e de Madona Sancta Maria mare sua, la qual mereix "aquesta honor et molt major, daci a avant perpetualment sia "feta festa, e aquella honorablement, axí com lo dia del dig- "menge, sia colta per tota la ciutat de Barchinona, e que per "los dits Consellers ne sia parlat a Mossèn lo Bisbe de Bar- "chinona, provehint lo dit Mossèn Bisbe, que la dita festa "sia indita, denunciada e publicada a tothom generalment des- "de les trones, a fi que sia per quascun feel xristià perpetual- "ment colta et observada."

El Consell de Cent de Barcelona, amb la virior i energia de què tenia donades moltes proves, s'oposà a les despòtiques exigències de Joana Enríquez, Reina d'Aragó, que es prediqués en les esglésies sobre la Immaculada Concepció de la Mare de Déu.

El dia 25 de novembre de 1618 l'*Studi general* o Universitat feu jurament en mans de l'Arquebisbe de Tarragona de seguir ensenyant i defensar la Concepció Immaculada de Maria, assistint-hi el Virrei Duc d'Alburquerque, la Generalitat de Catalunya i el Consell amb el Bisbe de Barcelona Don Lluís Sans i predicant un ben documentat sermó el de Tortosa Don Lluís Tena, en el qual parlà de la Taula trobada el mateix any en l'Arxiu de la ciutat en honra del Misteri de la Concepció. Aquest jurament, que augmentà el fervor dels doctors barcelonins, i les festes i alegria popular que l'acompanyaren no feien més que renovar els pietosos sentiments que amb la sang havien rebut de llurs avant-passats.

Afligia una terrible pestilència la ciutat de Barcelona l'any 1651 i no trobant-hi remei en tots els elements humans, el 12 de juliol acordà el Consell de Cent fer lliurament de les claus de la ciutat a la Mare de Déu "encomanant-li y supli- "cant-li encaridament fos servida ser la guarda y custòdia "desta ciutat". Es va complir aquest acord el dia 17 en l'ofer- tori d'un solemne ofici celebrat a la Catedral. El Conseller

en Cap posà en mans de la Imatge, que encara avui es venera en son altar propi, les esmentades claus. Minvà tant el contagi, que el 3 d'agost del mateix any determinà el Consell de Cent celebrar cada any la festa de la Immaculada amb esplèndids cultes, pagant la ciutat totes les despeses. (*Llibre de Deliberacions de l'any 1651*. Arxiu municipal de Barcelona). Aquella Imatge de la Puríssima havia estat visitada per Ferran el Catòlic complint un vot fet en la rendició de Granada i per Colomb quan retornà a Barcelona de son primer viatge del descobriment d'Amèrica portant les primícies del Nou Món.

El *Manual de Novells Ardits*, en el tom XXXIII, diu que el 11 de desembre de 1655 "se comensaran las festas a la "deputatió que feja lo bras militar a Maria Santíssima de "la Conceptio pera pendra la seu sant patrosini ab vot y pro- "messa solemna de deffensar se pura e Inmaculada Con- "ceptio fins a perdra las vidas" (1). Les festes religioses foren dignes de l'alta Senyora a qui es dedicaven i de l'entitat que les celebrava. El palau de la Diputació fou adornat amb la mateixa magnificència que en la diada de Sant Jordi. De les parets de les sales i claustres penjaven preciosos tapissos i domassos. Escampaven torrents de llum nombrosos salamons i atxeres. Fou adornat artísticament l'altar de la Capella, aixecant en el presbiteri tres piràmides rublertes de llums i posant-hi "totas las pessas de plata de vàlua axí de la "seu com de las demás iglésias". Varen cantar-se solemnes Matines i l'endemà Ofici Pontifical que digué l'abat de Sant Pere de Galligans D. Gispert Amat, predicant el P. Font, de la Companyia de Jesús. Hi assistiren, a més dels inscrits en el Braç Militar, el governador de Barcelona, tots els diputats i consellers, ocupant seients de distinció. Abans de l'Ofertori rebé el Prelat el jurament dels militars, que anaven fent-lo de dos en dos, començant pel governador i vescomte de Jop, protector d'aquell Braç, quan un dels cavallers acabà de llegir la fórmula del jurament i vot que feien a la Mare de Déu.

Comencen les festes marianes de 1656 els mercaders, reunits en el convent de Sant Francesc. En la plaça es varen aixecar algunes tribunes, on els músics escampaven per l'aire tradicionals harmonies. Rics tapissos cobrien les capelles, claustre i nau del temple i en l'altar, damunt d'una piràmide

(1) Any 1652 a 1658 i *Dietari del Braç Militar*. Arxiu de la Corona d'Aragó.

plena de llums, s'hi destacava una imatge de plata de la Mare de Déu, davant de la qual es desgranen fervents pregàries i es canten Matines solemnes i poètiques corrandes, compostes exclusivament per a aquesta festa. El dia 9, després de llegit el jurament i vot de defensar la Concepció Immaculada, passen a prestar-lo, plens de viva fe, els mercaders per parelles davant del Governador i dels Consellers de la ciutat.

Gairebé no feia encara un mes que el convent de Sant Francesc havia vist el filial homenatge dels mercaders a Maria Immaculada, quan la parròquia de Santa Maria de la Mar s'adornava ricament penjant del sostre de ses amples naus artístics tapissos, il·luminat el temple amb abundor de llums i posada a l'Altar major una preciosa imatge de plata damunt d'una gran piràmide amb bella alegoria de la mar. Mentre dins del temple tres cors canten el 6 de febrer solemnes Matines i el 7 un Ofici celebrat per l'Ardiaca de Santa Maria, que reb dels Preveres i de la Junta d'Obra el jurament fet en nom de tota la feligresia de defensar la Pura Concepció de la Mare de Déu, a l'atri es deixen sentir continuament les trompetes, timbals i flautes que anuncien la celebració de la festa, espurnejant encara les fogueres que s'havien encès la nit anterior a la plaça del Born, mentre les llengües de bronze de les campanes amb tocs alegrois esbargien la joia per la barriada, i els parroquians il·luminaven les façanes de llurs cases i pujaven amunt, fins a extinguir-se, focs d'artifici llançats des de les torres de l'església.

Va seguir en aquesta desfilada d'homenatges a la Immaculada Concepció de Maria, la parròquia del Pi, els dies 19 i 20 del mateix mes i any. Per a més esplendor de les festes es va rodejar el pati de davant de l'església amb belles columnes de branques i fullatge, sostenint sostres d'arcs de roses, fanalets i llanternes. Les parets de la plaça estaven cobertes amb precioses teles que tenien gravades inscripcions i anagrames del nom i virtuts de Maria. La persistent pluja, que durà tant com les festes, no permeté d'aixecar l'altar projectat davant de les cases de la Confrària de la Puríssima Sang, que, construïdes en 1542, encara subsisteixen avui a la plaça del Pi. El temple parroquial vestia sos millors ornaments: domassos, sedes, tapissos, flors artificials i objectes de plata, esplèndidament il·luminat per centenars de llums i, engrandit el presbiteri, hi foren posades tres piràmides amb un gran pi sostingut per un àngel a la més gran, que

servia de tron a una imatge de Maria i les altres, amb altres arbres coronats per àngels, que sostenien a les mans intenses llums que il·luminaven la sagrada Imatge. Els Matines i Ofici foren els actes principals de les festes, rebent el Rector de la parròquia, que oficiava, el jurament dels beneficiats i obrers després d'haver-lo llegit des de la trona el jove baró de Llinàs. Actes consemblants celebraren els dies 22 i 23 la parròquia de Sants Just i Pastor i el 24 i 25 la de Sant Jaume. Aquesta darrera i la de Santa Maria de la Mar també celebraren certàmens poètics a llaor de la Puríssima Concepció de Maria.

Bell coronament d'aquestes festes marianes de Barcelona fou la del 8 de desembre del mateix any de 1656 a la catedral. La veu solemnnial de la *Tomasa* hi convocà el més granat i noble de Catalunya i tot el poble fidel amb ses autoritats al davant i els prohoms de Maria Santíssima de la Concepció nomenats per primera vegada el dia abans.

Fou verament concepcionista l'any 1656 en la nostra estimada ciutat de Barcelona i fins tot el segle XVII, per les proves breument ressenyades d'entusiasme i amor al Misteri de la Puresa original de Maria.

La tendra devoció i filial amor dels catòlics de Barcelona i de les altres contrades catalanes tingueren sa consagració definitiva en el Concili Provincial celebrat a Tarragona en 1678, sota la presidència de l'Arquebisbe Fr. Joan Manuel d'Espinosa, on s'aplegaren els Bisbes de les altres sis diòcesis catalanes i molts Abats, Priors, Síndics i Procuradors dels Monestirs, Capítols i Comunitats de tota la Província Eclesiàstica Tarraconesa. Durà del 20 de gener al 7 de maig, aprovà el Concili en ple una Constitució que comença per la paraula que podríem dir *profètica* "Inefabília", manant de defensar i celebrar la Immaculada i Puríssima Concepció de Maria. Fou la veu de Catalunya per son conducte més autoritzat aclamant sa Regina, que feia 8 segles que triava la muntanya de Montserrat per fer-la deu inestroncable de sa misericòrdia i de ses gràcies envers la terra catalana i els seus fills, i que en la nit esplendent del 1 al 2 d'agost de 1218 davallava, com cànvida aparició del Cel, a Barcelona, per trencar les feixugues cadenes dels dissortats captius de Moreria i per ésser Mare de la Mercè i providencial Patrona de nostra gran ciutat mediterrània.

Josep SOLER I GARDE, Sch. P.

La juventud y su formación religiosa

LA excelente revista «di Filosofia Neo-Scholastica» en el número de Enero-Abril del presente año da cuenta de la reorganización que ha sufrido la Facultad de Filosofía de la joven Universidad católica de Milán ⁽¹⁾. La reforma universitaria del ministro Gentile ha reconocido y consagrado la autonomía y libertad de la Universidad italiana.

Merced a esta preciosa conquista los católicos italianos ven equiparada su Universidad a las del Estado y el P. Gemelli, «Rethore Magnifico dell'Università del S. Cuore», se dispone a inyectar nueva vida, a comunicar más empuje a los estudios filosóficos.

La citada revista nos enteramos en todos sus pormenores de la organización de la Facultad de Filosofía: cursos, materias de estudio, horario de clases, pruebas exigidas, personal docente, derechos académicos, etc. Uno de los artículos del reglamento dice: Los estudiantes de toda la Facultad están obligados a seguir un curso de «Exposición de la doctrina y moral católica de ocho semestres». Y en el elenco de profesores figura como encargado de este curso, el P. Cordovani, O. P., uno de los colaboradores más activos de la Revista, el cual desarrolló duran-

(1) Rivista di Filosofia Neo-scholastica. Fasc. I-II. Gennaio-Aprile. Milano.

te el primer semestre «la idea de Dios, a través de la razón y lo revelación».

Tal es el hecho sobre que quisiéramos hoy llamar la atención. Y creemos particularmente útil hacerlo desde las páginas de «La Academia Calasancia» órgano de una entidad católica de carácter cultural, integrada por jóvenes estudiantes en su mayoría y cuya finalidad es prepararlos para el apostolado y defensa de la verdad y el orden cristiano. En el seno de la Academia se discuten cuestiones de actualidad siempre a la luz de la fe y con vistas a la defensa de las soluciones cristianas, pero tememos no falte preparación a estos jóvenes para abordar y discutir las cuestiones propuestas.

Sea esto dicho sin ánimo de molestar a los queridísimos socios de la Academia para la cual son todas muestras simpatías. Lo mismo, absolutamente lo mismo, diríamos de todas las entidades de carácter similar. Es innegable que la cultura religiosa de nuestros intelectuales no corre parejas con su cultura general y la especial que cada uno tiene en su profesión respectiva. La Teología y la Moral, el Derecho y la Historia de la Iglesia, los motivos de credibilidad, la Apologética son más desconocidos que el griego por la casi totalidad de nuestros hombres de estudio. Y se comprende. Todo el bagaje de sus conocimientos religiosos se reduce al Catecismo aprendido en su niñez y algo ampliado por algunos en el Colegio durante los estudios secundarios. Con tan modesto armamento se lanzan al mar del mundo y al combate de la vida y con él han de hacer frente a los ataques que contra la doctrina y moral católica se lanzan desde la cátedra, desde el libro, desde el periódico; con él han de resolver los inquietantes problemas que la complejidad de la vida plantea a cada punto; con él han de aquietar las dudas, las angustias y zozobras que con harta frecuencia atormentan nuestro espíritu. Y ¿qué sucede?

En algunos, la apostasía de la fe, la deserción de las filas cristianas. No tenían razones que oponer a las falsas razones que a la fe se oponen y fueron seducidos por el espejismo, por la fosforescencia del error. Y son apostasías tanto más de llorar cuanto que en general eran los mejores. Espíritus selectos, sentían la invencible atracción de lo absoluto, la fascinación de los grandes problemas; había en ellos inquietud de espíritu, curiosidad intelectual. Porque el efecto inmediato de esa pobreza mental que en el orden religioso nos aqueja, es la carencia del sentido de lo serio de la vida, la frivolidad, la ligereza. Los es-

píritus van perdiendo en densidad. Hay almas horrorosamente vacías de lo que debiera llenarlas, de lo que debiera constituir su pasto ordinario. Y adquieren una importancia absorbente actividades de orden muy secundario, que debieran quedar siempre al margen de la vida.

Esta ignorancia religiosa ha creado un tipo de católicos que no es el arquetipo, el modelo de católicos, que no es el del católico ideal. Se es católico porque se cumple con los preceptos de la Iglesia, porque se destinan ciertas cantidades al culto o a la propaganda católica, porque se toma parte en ciertas manifestaciones externas de religiosidad. Se es católico a ratos. La fe permanece acantonada en uno de los compartimientos del alma. No es algo que informe la vida entera, que penetre toda la actividad del hombre, que imprima a su actuación un sello propio, peculiar, inconfundible. El católico es como los demás hombre; no es distinto ni mejor que ellos. Sin duda que existen aún católicos verdaderos, que lo son con toda el alma, cuya fe robusta y sincera suple con ventaja las deficiencias de su instrucción religiosa. Pero como la fe del carbonero escasea más cada día y tiene cada día menos probabilidades de subsistir, esforcémonos en ilustrar la fe, en formar cristianos conscientes que saben porqué creen, que puedan presentar a quien se las pida las razones de su creencia.

¿No era esto lo que pedía a los primeros cristianos el apóstol San Pedro? ¿San Pablo no exigía que el asentimiento de la fe, fuese racional?

Y ésta es la conclusión a que nos proponíamos llegar en estas páginas, escritas rápidamente y pensando en nuestras juventudes; la necesidades de promover entre ellas una instrucción religiosa, sólida, vasta y profunda. Que no suceda que mientras dilatan el círculo de sus conocimientos profanos se contenten en religión con la instrucción catequística recibida en la niñez. Poco, o mejor, nada puede esperarse en este sentido de la Universidad. Pero mucho pueden hacer las asociaciones de estudiantes católicos. Y me atrevo a decir que ésta es su misión principal. La actuación en la vida pública no es posible, en general, ni aun conveniente hasta la edad viril. La juventud es período de formación. Si las agrupaciones de juventudes católicas se han de distinguir de las restantes por algo más que por el título, han de promover entre sus socios el estudio sistemático de la ciencia de la Religión. Estudio, decimos. No lecturas ni discusiones de temas. No bastan conferencias de ca-

rácter religioso o apologético que apenas si dejan huella alguna en el espíritu. Los ejercicios espirituales, medio poderoso de renovación espiritual, de desarrollo y fomento de la vida interior no son a propósito para dar la instrucción religiosa cuya falta tanto se deja sentir. Es menester estudio y el estudio requiere libros y maestro.

Los libros existen. Desde los catecismos ampliados y pequeños manuales de Apologética hasta las grandes obras de los modernos apologistas. Existen sobre todo las fuentes de la ciencia religiosa: la Sagrada Escritura, los Padres y Doctores de la Iglesia cuyas obras no pueden, claro está, abordarse sin previos estudios y especial preparación. Los estudiantes católicos que reconocen a Sto. Tomás por patrón debieran ver en él algo más que un modelo. Debieran considerarle como maestro. Su magna Summa Theologica fué escrita «ad eruditionem incipientium⁽¹⁾». Y actualmente en Francés, la «*Révue des jeunes*» está publicando una traducción de la Suma por tratados o materias acompañada de notas, comentarios, estudios críticos, de cuanto pueda, en una palabra, hacerla asequible al espíritu de los modernos.

Y existe el maestro. El sacerdote es el especialista en ciencia religiosa. Lo es de derecho, como miembro de la Iglesia docente que recibió de su Fundador la misión de enseñar al mundo la ciencia de la salvación. Y lo es de hecho, porque, al fin, es hombre que ha dedicado al estudio de la ciencia religiosa los mejores años de su vida. Indudablemente muchos sacerdotes están entregados de lleno al ejercicio del ministerio. Algunos tal vez no están en disposición de adaptar sus conocimientos en materias religiosas a las exigencias del espíritu que domina en los hombres de estudio. Pero los hay, existen sacerdotes de profunda y sincera religiosidad, de vastos y sólidos conocimientos en lo religioso y en lo profano de espíritu amplio y comprensivo, admirablemente preparados para la obra que indicamos. Y sabemos de algunos que están penetrados de su urgencia y perentoriedad.

(1) S. Th. Pár. I, Prologus

Alberto BERTOMEU, Sch. P.

Vidalbes

I

Nadal, vostra Passió i l'Eucaristia,
quantes proves d'amor, Jesús, m'heu dat!...
Si així no us estimés, mereixeria
de la glòria i de Vós, veure'm privat.

I, o bon Jesús! jo no us estimo encara,
per què us ofenc i us omplo de tristor;
perdó, Jesús, la culpa m'aclapara,
de tot el món, sóc l'únic pecador!

Nadal, vostra Passió i l'Eucaristia,
les tres proves d'amor s'han fet per mi.
Quan jo era noi, Jesús de nit i dia
joguinejant s'estava al meu jardí.

De les flors de ma vida les més belles
les hi donava totes de bon grat.
Després, he vist les falses meravelles
del món, i de Jesús m'he separat.

Caient, sempre caient, he fet ma via.
Jesús, em voleu dar vostre perdó?...
Indigne del Nadal i Eucaristia,
m'acullo a vostra Creu, vostra Passió.

II

Cada matí Jesús fa una passada
Calvari amunt amb la feixuga creu.
De tant en tant, sortosa, enamorada,
una ànima el segueix; Jesús l'atreu.

Enllà d'enllà camins i carreteres
curulls de flors; Jesús no hi passa pas.
Ell va seguit per cingles o drecceres,
la creu al coll, agonitzant i las.

I atreta, amunt, va l'ànima seguint-lo,
caient, plorant. ¡La vida és tan cruel!...
Mes xopa de dolor va beneïnt-lo,
patir per Ell és començar el cel.

Avui també seguint-lo, enamorada,
un ànima ha volat. Jesús atreu.
Sortós qui ha vist Jesús fent la passada
Calvari amunt amb la feixuga creu!

Poetes pre-verdaguerians

La complanta d'En Guillem

Planyeu-vos, camps de Dela, serra d'Espill!
La vostra flor més bella no la teniu;
l'arbre de verdes branques caigué i morí!

Los dos barons pugnaven de temps antic;
tronava la tempesta per valls i cims:
un jorn l'arc de bonança veren lluir.

Era Guillem de Dela gallard fadrí,
en arts de pau i guerra fort i subtil,
i els cavallers li deien lo rei dels nins.

Serventa de la Verge, Blanca d'Espill,
era conhort de pobres i pelegrins,
per tots anomenada la flor de llir.

—D'Espill pubilla i dona, obre'm ton pit;
coneixes al de Dela, lo rei dels nins:
per senyor lo voldries? — ¡O mare, sí!

—Hereu de mon llinatge, Guillem, mon fill;
bé saps quina és Na Blanca, la flor de llir;
per fembra la voldries? — ¡O pare, sí! —

Reberes els de Dela, palau d'Espill.
Ensems Guillem i Blanca foren ací;
que un sol mot se diguessen no es va sentir.

Mes semblà que la sala de llum s'omplí,
i que olor se movia de Paradís,
i ella es tornà més bella, ell més gentil.

Ai! de la sort de l'home, qui sap la fi?
Vingué una torrentada de sarraïns,
trencant castells i pobles i monestirs.

Del pont major de Dela ja són al mig:
Guillem surt amb sa maça, fortment ferint,
mes tremolant sageta se n'hi va al pit.

—Adéu, vassallés de Dela, feels amics!
Adéu, pare, adéu, Blanca, pregau per mi,
que cap a Jesús vola mon esperit! —

Ara, ben lluny plantada de sa rail,
a dins d'ombrívol claustre benedictí,
al cel son perfum llança la flor de llir.

Planyeu-vos, camps de Dela, serra d'Espill!
La vostra flor més bella no la teniu;
l'arbre de verdes branques caigué i morí!

Manuel MILA FONTANALS (1818-1884).

Poetes estrangers

La tragèdia d'Ugolí ⁽¹⁾

(Dante Alighieri)

DANTE, acompanyat del Poeta Virgili ⁽²⁾, l'immortal cantor de l'*Encida*, entra a la segona esfera del novè cercle de l'infern, dit *Antenora* en el qual veu el comte Ugolí rosegant la testa d'un altre damnat: és l'arquebisbe Ruggieri; ambdós estan coberts de gel fins al coll. Dante, li pregunta el per què de l'horrible aliment que es proporciona, i Ugolí, deixant per un moment la testa sangonosa per reprendre-la després igual que un ca famolenc, s'eixuga els llavis amb els cabells de la víctima i s'explica:

Tu vols que renovelli ma desgràcia
i mon dolor recompti, que ans de dir-te'l
altra ferida al cor ha de portar-me;
però si mes paraules nova infàmia
han d'ésser pel traïdor el qual rosego,
et vull parlar malgrat vessi més llàgrimes.
No sé qui ets tu; tampoc com aquí entres,
però en sentir-te em sembla indubitable

(1) "La divina Comèdia".—Infern, fragment del cant xxxiii.

(2) Pubili Virgili Maron.

per ton accent ⁽³⁾, que florentí nasqueres.
Has de saber que un jorn Ugolf, el comte,
era; aquest, Ruggieri, l'arquebisbe:
i ara et diré per què talment el tracto.
Fou conseqüència de sus arts malignes
i d'ell fiar-me que un dia em carceraren
perdent allí la vida, inútil dir-ho ⁽⁴⁾;
però ço que no saps és com moria
i amb quanta crueltat. Escolta i jutja
fins a quin punt és gran la meva ofensa:
Tancat dins una cel·la maleida
(i a la qual des ma ergàstula es nomena
la de la Fam, que ha de servir a d'altres)
havia vist brillar més d'una lluna,
quan un horrible ensomni va ensenyar-me
l'afros esdevenir. Vaig somniar-ne
que aquest ⁽⁵⁾ era el senyor dels que corrien
caçant llops i cadells per la muntanya
que impedeix els pisans el veure Lucca;
portava davant seu els de Gualandi
i els de Lanfranchi i de Sismondi rera
d'estol de cans garruts, magrits i destrets.
De sobte en mig la cursa va semblar-me
que pare i fills, lassats, sentien rompre
llur pell sota les dents dels que els seguien...
Finí l'ensomni horrible i ans de l'alba
m'era despert. Mos fills, que amb mi dormien,
en somnis, tot plorant, pa em demanaven.
Cruel seràs i res no et podrà doldre
si en veure el què el meu cor llavors sofria
no sents les llàgrimes rodar pel rostre!
Mos fills es despertaren prop de l'hora
en què el menjà ens donaven cada dia,
duent gravat al front cascú el seu somni.

(3) Accent, és a dir, fonètica i variants dialectals.

(4) És a dir, que el Dant n'estava assabentat.

(5) Ruggieri.

Tot d'una un clau sota mallada folla
clavà's damunt la porta de la torra.
Mirí mos fills i no diguí paraula;
mon cor s'era endurit; jo no plorava;
ells sí, i el pobre Anselm llavors va dir-me:
«Què hi ha, que tan extranyament esguardes?»
No vaig plorar ni res li vaig respondre
durant el dia ni la nit vinenta.
De nou el món de sol va il·luminar-se
i un raig, llavors, d'aquella llum venia
a reflectir en la dolorosa ergàstula
i per la cara d'ells jutgí la pròpia.
Mes mans après volia mossegar-me
i els quatre ⁽⁶⁾ fills del cor el meu desfici
interpretant per fam que m'atuïa.
«Pare! (em digueren prest tots quatre alçant-se),
menja de nostra carn que un jorn tu ens dares
i el nostre dol serà més poc si menges».
Llavors, per no entristir-ls vaig jo calmar-me
i el jorn aquell i l'altre no parlàrem.
—Per què no et vas obrir, terra endurida?—
Així passarem tots fins el quart dia,
que Gaddo, emmagreït, estès a terra
cridà: «Per què, el teu fill no ajudes, pare?»
Allà morí. I tal com tu em veus ara,
vaig veure'ls tots finir l'un rera l'altre
durant el quint i el sisè dia; cego
après jo vaig quedar i dos jornades
cercant-los amb el tacte, foll, cridava,
fins que la fam va superar ma pena.

I el Dante, colpit per la terrible història, a Pisa, la ciutat, es
queixa d'haver sacrificat injustament aquelles vides, mentres s'a-
llunya amb el Poeta Guiador vers els nous cercles.

(6) Anselm, Gaddo, Ugucciò i Brigatta.

“Olas y Cantiles”

A sí, lector, con este título tan acre, tan de sabor marino, ha llegado a mis manos un libro, que lleva cuatro años de existencia, pero que para mí es nuevo como el sonoro nombre de su autor.

Jesús Cancio, que así se llama, es un poeta del mar. Dedica sus poemas con una sencillez encantadora «a los humildes hijos del mar de su amada costa», y puede dedicárselos con toda gloria. Ellos los leerán o los han leído, y no es posible que los olviden, porque son suyos, porque trascienden a eso, a *olas y cantiles*, porque son un acierto, como no hay muchos.

Si yo fuera poeta, amigo lector, sería mi gloriola más querida la de ser amado de los humildes, de los pequeños. Porque si poseía es, en el recto sentido de la palabra, lo que penetra hasta lo más profundo, será buen poeta el que hable el lenguaje del pueblo, que es el que más ahinca en el corazón.

Tomemos un respiro en estas consideraciones, y abramos el libro. Jesús Cancio invoca a los

«Mártires sin nombre,
epopeya anónima
de aquellos marinos
de olvidada historia,
de aquellos castizos
hijos de las olas».

y como embelesado ante la contemplación del mar, grita sobreexcitado:

«¡¡ Musas de Cantabria,
dadme vuestras notas!!...»

y que a las musas es caro el poeta, perdone el lector el resabio clasicista en un trabajo del que debiera rezumarse la naturalidad y sencillez, pues que a las musas es caro el poeta lo dicen los trabajos que hay en el libro.

«Cantando la boga» es lo mejor del tomo. Es lo más sentido, lo más interesante. Parece que se ven y se palpan las *olas* embravecidas del mar, y los *cantiles* llenos de blanca espuma, y la débil embarcación, juguete de los elementos, pero juguete sonoro, porque alguien va cantando en él la canción, y más que canción, la rítmica invocación del alma.

No entiende el que esto escribe gran cosa en el arte sublime de Apeles, pero, sin poder juzgar del mérito de la pintura, ha hermanado, ignora por qué, *Cantando la boga* con aquellos lienzos de Verdugo Landi en que hay tanta verdad y tanto cariño por el líquido elemento.

«Yo jamás olvido la cadencia triste,
pesada y sonora del rudo cantar,
con que acompañan el batir de remos
los héroes sin nombre, los hijos del mar...»

Yo jamás olvido de aquella tonada
la melancolía con que la escuché,
la temida noche, que al pulsar el remo,
alumbró mi alma la luz de la fe...»

Podrá discutirse en estos versos de factura robusta y sonora, tal o cual menudencia; notará el crítico, a lo Aristarco, algún desaliño en tal o cual composición del libro, algún academicismo, que empañará la natural gracia del conjunto, como dice José del Río, prologuista; pero no olvidemos el discretísimo consejo del Venusino en su código del buen gusto: «Verum ubi plura nitent in carmine, non ego paucis offendar maculis.»

Pero sigamos leyendo el poema.

Moría la tarde, la tarde de invierno,
de cielo plumizo y un aire glacial,
y daban espanto su breve agonía
y su religiosa calma funeral.

¡Qué triste es la noche!... El hondo misterio
que flota en las sombras, infunde terror...

La belleza de esta pintura, con los brochazos de maestro *breve agonía y religiosa calma*, aplicados a la tarde de invierno, la tristeza de los últimos versos copiados, que parecen anuncio de una desgracia, y la majestad de los que no copio, para no transcribir íntegra la poesía, dejan en el alma una visión de la realidad y ello es mucho.

« ¡Qué noche tan triste!... Se ha muerto la luna,
y lloran su muerte las olas de mar.
Las aguas son negras. La espuma parece
sudario del mundo... ¡Da miedo bogar! »

Yo jamás olvido la voz plañidera,
que daba al oírle miedo al corazón,
la voz que empujaba los remos vencidos...
parece que aún siento cantar al patrón:

¡Virad en redondo
antes de ceder,
que es de remadores
morir o vencer!

¡Que boguen las bandas
y en carga las dos,
que en la noche oscura
más se acerca Dios!...

Yo jamás olvido de aquella tonada
la melancolía con que la escuché,
la temida noche, que soltando el remo,
llamé a Dios a solas, y a solas recé...

Perdone el lector, si después de copiadas las anteriores estrofas, que tienen más vida que muchos poemas que se leen y celebran, añado aún unas palabras de prosa y rompo la suavidad de la emoción, que debe sentir en su alma. ¡Perdone! Creo un deber mío el de manifestar que no conozco al poeta y que me sería imposible escribir su biografía. Esto dará más valor a mis palabras de elogio. ¿Por qué he escrito estas cuartillas? Porque amante de la verdadera poesía como el que más, deseo propagarla. No estamos tan ricos de verdaderos poetas, que podamos ignorar a los que, sin darse importancia, *sin humos de gran señor*, han cantado con notas del alma poemas del corazón.

A. FONT, Sch. P.

Després de la I Exposició General d'Art litúrgic

ACABEM d'assistir a la primera manifestació de l'art posat al servei del culte a casa nostra.

Una mena de desvetllament quasi sobtat ens ha fet deixondir de l'apatia secular i de la indiferència massa còmoda que caracteritza els qui han de curar de l'esplendor de la Casa de Déu i de la dignitat que cal en el tracte amb les coses santes.

Ens havíem acostumat als motllos econòmics i ens trobavem bé amb aquesta solució que — si va sola — és desprestigiada de tota bellesa artística. Encara més; si quelcom es feia, era mirat amb prevenció i desconfiança. Es tan arrelat dins la nostra manera d'ésser l'amor a la tradició! Però justament aquesta rutina en què vivíem era el més gran enemic de la tradició eclesiàstica, car la vida artística de les nostres esglésies s'anava ensopint per manca de l'alè vital que

en altres edats bastia la meravella de les catedrals, agençava de sederies riquíssimes l'altar del Senyor, brodava gemmes als vasos sagrats i vestia de magnificència els Ministres de l'Altíssim.

Per això ha estat tan ben rebuda la pensada dels Amics de l'Art litúrgic de mostrar-nos en síntesi el camí recorregut vers el sentir de l'Església, l'excelsa educadora de totes les nacions formades en el Crist sota el seu guiatge.

Fóra un treball massa extens de voler analitzar el pla educatiu emprat per la Mare Església en la seva Pedagogia, que és la Litúrgia, més que més en aquestes senzilles impressions sobre un dels caires del seu apostolat. Remarquem, però, de passada, l'eficàcia intuïtiva d'aquest procediment tan entenedor de tots els qui vulguin deixar-s'hi influenciar amb docilitat filial.

A l'hora del triomf, quan l'Església sortia del seu enterrament de les Catacumbes amb una exhuberant germinació de vida novella i les humils cel·les subterrànies havien d'ésser substituïdes a flor de terra pels temples riquíssims on es lloés Déu amb llibertat magníficent, trobà ja disposada la edificació litúrgica, diríem providencialment. La basílica romana purificada de tenebra i banalitats i ungida de la llum del Crist s'adaptà exactament a la necessitat de l'assemblea fidel. Sols calia assenyalar el lloc preeminent per al Pontífex i clerecia, i aixecar-hi la taula eucarística. I heus aquí que una mena d'enyorança del reculliment fervorós de la catacumba inspira aquella graciosa verticalitat entre l'altar i la *Confessio Martyrum*, i l'altar es dedica a Déu en honor d'un sant atleta del Crist, i l'altar és taula i sepulcre, talment una reproducció de la visió apocalíptica: "Vegí sota l'altar les ànimes dels qui eren morts per causa de la paraula de Déu". I, com en aquest cas, la inspiració litúrgica trobà moltes vegades en l'Església triomfant un principi artístic a posta per a produccions successives en totes les branques de l'edifici cultural. Així veiem com els Pares ens parlen de costums introduïts en diverses Esglésies després d'una visió celestial.

No ens calen certament aquestes excepcionals inspiracions per produir art sagrat; hem, però, de convèncer-nos que la dita d'Horaci "*Pictoribus atque poetis, quidlibet audendi semper fuit aequa potestas*" representa un perill de desviament si la seguim al peu de la lletra. Paral·lelament i amb la mateixa proporció de la ignorància litúrgica han brotat al grat de l'individualisme un sens fi d'enormitats les quals estan en pugna àdhuc amb els principis elementals de tota mena d'art.

L'altar és el centre de tot l'art cristià, així com el Sacrifici eucarístic que damunt l'altar s'acompleix és el centre de tota la vida cristiana. Per això — en comptes d'anar esfumant aquest lloc excels amb aditaments que assoleixen malauradament més importància, convé fer-lo ressaltar majestuosament assentat damunt els tres graons i reverencialment cobricelat del baldaquí o del cimbori.

La devoció a l'altar que hom sentia abans, després de aixecar-lo en aquesta insuperable posició, sentí la necessitat d'ornar-lo també d'una manera artística. I així florien arreu els nobilíssims antependis i les immaculades tovalles de lli, i el símbol més expressiu de la veritat evangèlica — la llum — penjava graciosa dels lampadaris, i el Crist-majestat presidia amb severitat amorosa la sagrada assemblea dels fidels units íntimament i activament a la jerarquia.

I ara podriem dir: Heus aquí la norma primera de l'art litúrgic! No es tracta pas de la tebior sentimental de capelleta; hom viu la mateixa vida de l'Església l'Esposa del Crist, en unísson a germania d'amor.

No pretenen pas els Amics de l'Art litúrgic un retorn absolut i intransigent a les formes velles. El seu anhel és més aviat una estilització de les formes noves que hom pugui trobar per tal de realitzar amb plenitud d'ideal el retorn a les fonts pures on bevien a bell doll les generacions passades.

Com en altres terres, on, sota el guiatge autoritzat dels Bisbes, s'ha fet obra fructuosa i eficaç en la dignificació de les coses santes, aquí s'ha realitzat un esforç, la plastificació

del qual és aquesta exposició que acabem d'admirar no pas com un resultat definitiu sinó com una orientació a seguir.

Aquesta orientació ha engrescat bellament els artistes de la nostra terra i un nombre ben considerable s'és llençat ardidament per la ruta ascensional d'una faisó encoratjadora.

L'any passat vèiem una exposició d'aquesta mena a Malines, i encara que no és del cas fer la comparança amb la nostra, creiem que aquesta esdevé més simpàtica per ço que representa l'encert de l'impuls primer, i almenys tan reeixida pel geni dels artistes i la finor de gust de la majoria de les obres.

Recordem — baldament sigui breument — la basílica d'en Josep Goday; l'església de la Escola Pia de Sabadell, d'en Martorell; el cibori de la Seu de Lleyda, d'en Bergós, etc.

Admirem la gràcia d'aquella llàntia d'en Gaudí, i del mateix artista excels, els candelers, el tenebrari i la columna del cirí pasqual que ens fan recordar la frase sagrada: *Paravi lucernam Christo meo*.

La joieria era la secció més completa: En Sunyer, En Mercadé deuen treballar-la amb aquell posat ascètic dels antics miniaturistes...

Cada u dels que hi acudiren devien emportar-se'n al seu dins l'encís d'algunes produccions ben encertades.

Tothom, però, entusiastes i indiferents (encara n'hi han) pogué constatar que s'havia fet quelcom de profit, i que, com d'una albada esponerosa de novel·les activitats, els Amics de l'Art litúrgic han sabut il·luminar l'esguard indecís de molts qui dormien a l'ombra del mal gust i s'acontentaven del cop d'efecte d'uns retalls de sedalina o de la *sumptuositat* d'un dossier de marqueteria.

El front serè de la Verge prudent, símbol d'aquesta primera exposició, i la llum del llantió ben proveït, bella expressió del sant anhel, assenyalaran la remarcable fita de començ d'una nova era de dignitat en el culte públic en les nostres esglésies. Déu ho faci!

Josep FRANQUESA, Sch. P.

El "Cubre-polvo"

TINC la consciència tranquil·la de no haver fet ni un quilòmetre de ferrocarril, enfundat en un *cubre-polvo*, la peça més ofensiva amb què compta la història del vestit, des dels temps de l'edat de pedra fins a les èpoques actuals. Va néixer per als milionaris i rendistes, i en donar els primers passos ja se'l feren seu els de «tercera classe». Va venir al món per viatjar i es pot dir que quasi exclusivament viu per als que fan vida sedentària darrera d'una taula d'escriptori, en el qual ús s'omple més de tinta que de la pols a què estava obligat, per fer quedar bé el seu nom.

El *cubre-polvo*, en lloc d'ésser un símbol de polidesa esdevé tot el contrari. Veureu usar-lo a l'home deixat que porta talons gastats, que no s'afaita sovint, i que se'l posa per estar per casa, per «anar a la fresca», mentre dóna un *concert* de gramofon als veïns; a aquell que té un pis, per a la decoració del qual

gasta figures de *pasta fuerte*, que fa bafarada de tancat. El *cubre-polvo* per estar per casa és una mena d'hàbit innoble, que fins fa brut quan surt del safareig. Jo sols el tolero en privat, com a instrument de treball, durant el qual no teniu de rebre ni clients ni amics, com la granota blava del mecànic, com l'escafandra del bus, perquè en la vida ordinària o pública de la gent és altament ofensiu i causa estralls en la indumentària clàssica de tots els oficis; perquè pot permetre de suprimir el coll i la corbata i àdhuc la camisa; perquè té unes butxaques que no diuen mai que no, perquè té una color soferta (que vol dir que no s'enrojola per manca de netedat), perquè els fan a una mida que «va bé» a tothom. I amb tots aquests avantatges ha desbancat l'americana polida i blanca del barber. Ha desterrat la clàssica bata de teixit de l'adroguer i de l'ultramarinista. Aquells tipus cepats de mosso de magatzem amb vestit de pana han desaparegut embolcallats en aquesta peça de color estantís. Els taverners, colrats de cara per l'acció reflexa (interna i externa) del vi amb aquella camisa ratllada i l'ampla faixa negra també s'han confós en la grisor d'aquella bata malastruga. El peixater també s'ha deixat influenciar per aquest hàbit modern i ja no corre pels carrers des de la Ribera fins a la Boqueria amb aquella barretina i vestit blau marí, i com ell el revisador del carril del «mixt de Saragossa» no porta el seu característic uniforme, i si anem seguint així, el mosso de cafè perdrà la *chaquetilla*, el cotxer la lliurea i el camàlic la brusa blava, i tot esdevindrà monòton i insubstancial i el vestit únic haurà triomfat arreu.

Aguilar de SAGARRA

SELECTA

PER tal de perpetuar el nom de Maria Patxot i Rabell, que lliurà la seva ànima a Déu aquest estiu darrer, els seus pares han instituït la fundació que porta el nom d'aquesta donzella, amb la finalitat que puguin cursar tota mena d'estudis (magisteri, batxillerat, carrera, doctorat, pensionat al estranger...) les noies de posició humil que en siguin mereixedores per llur talent i llurs virtuts.

Aquests dies ha aparegut el cartell-convocatòria, que ha estat reproduït per la premsa de Catalunya, i arreu on ha arribat la nova de la Fundació; el comentari ha estat del tot laudatori per al matrimoni Patxot-Rabell i per a Na Francesca Bonnemaison Vídua de Verdaguer i En Francesc Cambó que formen el patronat.

Maria Patxot i Rabell era una donzella amb ànima de nena, qui amb tot i viure en el mitjà que li pertocava, per la posició dels seus, era extremadament senzilla en totes les seves coses. Posseïa una elevadíssima cultura, poc corrent entre les dames de la seva situació i esmerçava totes les seves energies a profit de l'Institut de Cultura i Biblioteca de la Dona, d'aquell rusc prodigiós on tota donzella troba un mitjà just per al desenrotllament de les seves energies i aptituds. Maria Patxot i Rabell ocupava el càrrec de Bibliotecària segona en el Concell Directiu de tan bella institució, i el seu traspass ha deixat en aquell casal records de les seves virtuts, de la seva gentilesa i de la seva munificència.

Lloat sia per tots el nom de Rafel Patxot i de la seva muller qui amb les fundacions i premis que han instituït, tant vetllen per la cultura del poble i per elevar el seu nivell social. En aquest temps de pur materialisme en què vivim, casos de desprendiment com el d'aquests patricis mereixen el bé de tota la nació i deuen ésser presos com a exemple per aquells potentats rublerts de mesquineses, que creuen que un dels mals més calamitosos del segle és la mania de la cultura.—M. C. i E.

Vá ésser humil la naixença del «Foment de la Sardana de Barcelona»; amb tot, amb una constància i amb un entusiasme exemplars ha anat treballant eficaçment durant un període de temps que ja comença a ésser llarg. Aquesta benemèrita entitat creix cada dia més, i vol que la seva tasca sigui també més ampla i més complexa. Ara anuncia la pròxima aparició d'una «Biblioteca La Sardana» destinada, és clar, a literatura sardanística. Entre els primers volums que hom publicarà, citarem, per tal que hom es pugui fer càrrec del caràcter de la nova biblioteca, una obra sobre la manera de ballar, comptar i repartir la sardana, amb diverses notes anexas per En Manuel Capdevila, una biografia d'En Juli Garreta i un estudi sobre la seva obra per En C. Pellicer i N'Eduard Toldrà, un assaig d'història de la sardana per N'Estanislau Pellicer, etc. Es tracta, doncs, d'una cosa interessant.—M. C.

L'any passat En Josep Carner acabava un pròleg autocrític, que precedia un esplèndid recull de poesies seves, amb les següents paraules: «Pacífic com sóc, seria capaç de colpir-lo, si no fos que una particularitat seva m'indueix a una mica de simpatia. I és que ell—que sóc jo mateix,—al fons de tota la seva inconsistència, té, com un diamant dins un sac de coses per al drapaire, una gemma dura i bella, que és l'orgull d'escriure en català».

Enguany, de ben lluny, ens arriben uns altres mots que semblen, sense ésser-ho, un ressò dels que acabem de transcriure. Henri Bordeaux en la seva conferència organitzada per la Junta de Dames, ens ha retret unes paraules que li digué el mariscal Joffre en saber que Bordeaux venia a la nostra ciutat: «Ja sabeu que jo també sóc català, i que he tingut dos grans goigs en la meua vida: l'un, la victòria del Marne; l'altre, parlar en català».

Deçà i dellà el Pireneu un poeta i un guerrier han parlat d'igual manera. Una bella coincidència, no fa?—M. C.

A los ingenieros Rumpler y Jaray, de la casa Zeppelin, se debe la idea de aplicar al automovilismo los principios de que se hace uso constantemente en la construcción de aeronaves para disminuir la resistencia del aire.

Estos estudios han originado ya un nuevo tipo de automóvil en ensayo, que viene escrito con abundantes ilustraciones en el número 601 de la revista «Ibérica». Su forma recuerda la del dirigible; el motor va en la parte de detrás del coche, con lo que disminuye el ruido y las molestias para el pasajero, se ahorra combustible a la par que se gana notablemente en velocidad y se suprimen los remolinos de polvo que los coches actuales dejan tras sí.

les Lletres i les arts

EL «Foment de les Arts decoratives» és ja avui un arbre de grossa soca i espés brancatge. Nosaltres el coneixem de quan era un petit plançó, de quan n'era l'ànima Dionís Renart, mestre daurador, qui amb l'entusiasme amb què ell tractava totes les coses i abocant-hi tota la seva ànima d'infant el va anar pujant, marcant-li les petjades. Al «Foment» es deu d'haver tret aquell devessall de trastos vells i pestilents, barraques, fenòmens i altres *atraccions* que com a maleïda niella, havia granat a la Plaça d'Armes del Parc de la Ciutadella, enfront del nostre Museu, influint prop de l'Ajuntament d'aquelles èpoques de dominació radical, perquè fes net i acabés amb aquell espectacle vergonyós i l'urbanitzés en la forma en què està ara.

El «Foment de les Arts Decoratives» ha anat treballant sempre, editant un «Anuari» que és una valenta demostració de la força dels nostres decoradors, i organitzant exposicions fins a conquerir els llorers suara assolits a París. En aquesta marxa ascendent, sortint d'aquell piset que ocupava, sota terrat, al carrer de Mont-Sió, s'ha instal·lat ara darrerament al carrer de la Pietat, en una casa venerable pel seu estil, pel seu passat i per tot el bell conjunt que ofereix a recer d'aquelles torres de la nostra Seu. Santiago Marco, mestre decorador, actual president d'aquella entitat, ha fet el miracle i avui dia, mercès al seu entusiasme, secundat amb el més gran desinterès per la majoria dels artífexs barcelonins, el «Foment de les Arts Decoratives» té un casal del tot digne.

A soplug d'aquella casa hom organitza actes i festes d'un marcat sentit cultural. Cursets, concerts, conferències, exposicions i concursos. Per tal de commemorar les tradicionals festes nadalenques han tingut l'encert d'organitzar un concurs de cases de pessebre de fesomia catalana, que pot ésser un bon complement per al museu etnogràfic de la nostra terra del qual es parla de tan de temps ençà. En altra avinentesa procurarem recollir una impressió justa del resultat d'aquest concurs, per tal d'oferir-la als nostres amics.—A. de S.

EL nostre estimat col·laborador, el caricaturista Quelus, ha inaugurat la seva primera exposició de ninots amb colors. Quelus és un xicot que li agrada gaudir de les primícies de totes les coses. Es un veritable *avantguardista*, en el bon sentit de la paraula, car ell és un ninotaire molt honest i no és llegidor de certa premsa. Ell es llençà a la vida pública junt amb «L'Estevet» que també naixia, i ara en presentar-se com a ninotaire complert, davant de la ciutat, amb tot el valor que això exigeix, ho fa a les «Galeries Arts» dels Jardinets de Gràcia precisament en el dia de la seva inauguració; i és que Quelus no és d'aquells que necessiten d'emparar-se amb un nom, amb un prestigi, ni amb cap *fuera viva* per poder triomfar. Ell amb tota la seva *troupe* de ninots es basta per imposar-se. Els coneixeu els seus ninots? En té de ben eixorits i francs. En té de ben càustics i satiritzadors.

Aquells tipus de senyors enfaristolats, que per arbre de família, tenen una carabassera, i que frueixen d'un passament que Déu n'hi dó, que els permet de fumar havà, criar gramofon, lluir armilla de fantasia, botins i pedres solitàries, que es fan protectors dels grans (?) pintors d'exportació de caps de panses i *panderos* i que amb tota aquesta apoteosi en que viuen, es pensen que els altres no es recorden de quan remullaven cigrons i tot just feien la viu-viu.

Aquests són els tipus que amb més malícia ridiculitza el nostre bon amic.

—Es un dels meus esplais més preferits, el d'estilitzar aquests *sanyós*—em deia un dia Quelus amb aquella rialleta fina i trençada, com si la donés per telègraf «Morse».

Darrera del que exposa a les «Galeries Arts» hi ha quelcom més. Hi ha una vida d'austeritat cristiana que el fa doblement simpàtic. El seu enginy i la seva pensa no han induït mai el seu llapis cap al ninot groller i obscè. Quelus és un ninotaire a qui mai el remordiment del passat entelará les estones de goig que, proporcionades pels seus triomfs se li apropen.—A. de S.

VERBUM salutis» és el nom d'una edició comentada dels Evangelis. Fins ara havem vist els dos primers volums, i no trobem paraules prou justes per lloar com es mereix aquesta obra meritíssima.

Nosaltres som dels qui tenim el viu convenciment que l'Evangeli llegit i meditat és la més alta valor educadora, i és per això que ens entusiasma de trobar qui facilita aquest treball comprensiu del text sagrat.

L'edició és feta amb tota cura per la casa «Gabriel Beauchesne» de París.—R.

Nó fa pas molts dies que arribà de l'Argentina el nostre gran escultor En Josep Llimona. Venia de celebrar a Buenos Aires una exposició d'una nodrida collecció d'obres seves, exposició que, per les noves que ens en han arribat, no dubtem a qualificar de triomfal. Gairebé totes les obres exposades han estat venudes, una d'elles comprada per la «Comisión de Bellas Artes», gràcies a la mediació del President Alvear qui honrà l'exposició amb la seva visita.

Els catalans residents a aquella ciutat tingueren la bella idea d'obrir una subscripció per comprar una de les obres i regalar-la al Municipi de Buenos Aires. El mateix dia d'obrir-la, la subscripció ja pujava a deu mil pesos.

Els rotatius més importants de la capital argentina han dedicat llargs comentaris plens d'elogis a l'exposició del nostre gran artista, qui com pot veure's ha produït una gran impressió.

Felicitem En Josep Llimona pel seu triomf, i ens felicitem nosaltres mateixos pel triomf que ha fet assolir a Catalunya.—M. C.

CAL esborrar de la nostra ment la imatge que hi evoca el nom de Sabadell. Cal no imaginar un febrós apilotament de fàbriques, de tallers, de magatzems. Sabadell és actualment una de les ciutats de Catalunya de vida espiritual més intensa. L'Associació de Música hi fa una bella tasca, les exposicions d'arts plàstiques hi sovintegen, les publicacions de diverses menes s'hi multipliquen, les conferències de caràcter cultural hi són nombroses.

Hom ha anunciat adés la constitució en aquesta ciutat d'una editorial que amb el nom d'*Edicions «La Mirada»* es proposa de publicar obres d'autors catalans moderns. El primer volum de la collecció serà *L'any que ve* per En Francesc Trabal amb un pròleg d'En Josep Carner. El segon volum serà constituït per un aplec d'articles periodístics del mateix Carner. I seguiràn després diversos llibres d'En Josep Lleó, Armand Obiols, Miquel Carreres, etc. Ben vinguts.—M. C.

EN el món de la poesia catalana s'ha fet una revelació. Es una nova valor prometedora de bells poemes. Es la poetessa fins fa poc inèdita Josefa Tura.

No té la precisió de Maria Antònia Salvà, ni el seu aticisme, però s'hi afina. Descriu bellament les afeccions de la seva ànima, sense decandiments malaltissos, ni rebuscaments noucentistes. Ponderada, serena, suau i melodiosa la seva poesia és d'aquella que hom desitja assaborir.

En llegir-ne les poques coses que havem tingut a tast, hom endevina una devoció fonda en l'autora pel gran Maragall. El «cant espiritual» del Mestre ha format l'ideari de Josefa Tura.—R.

vida acadèmica

El dia 7 i amb assistència del Rnd. P. Rector del Col·legi de Ntra. Sra., prengueren possessió dels seus respectius càrrecs els senyors designats per formar la Junta Directiva. Pronunciaren sengles parlaments el P. Director, Rnd. P. Pompili Mª Pagès Sch., el President, Sr. Manuel Comas i darrerament el Rnd. P. Rector del Col·legi de Ntra. Sra., el qual s'ofereí a treballar per l'Acadèmia, oferiment que fou agraït com corresponia pel Rnd. P. Director i el Sr. President en nom propi i de l'Acadèmia.

—En Francesc de P. Ribelles ha ocupat la tribuna acadèmica en les sessions privades corresponents als dies 14 i 21, desentrotllant el tema «El Superhombre internacionalista.—Ensayo propedèutic a la política internacional», intervenint en la seva discussió els acadèmics Srs. Suñol, Abella i Piqué.

—El dia 22, inaugurant el cicle de conferències que anualment dóna l'Acadèmia a l'«Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona», el P. Director Rnd. P. Pompili Mª Pagès, Sch. P., ha donat en aquell Institut una conferència sobre el tema «La madre y el colegio».

—El mateix dia s'ha celebrat la Comunió General Reglamentària amb plàtica pel Rnd. P. Director de l'Acadèmia. Hi assistiren força acadèmics amb llurs famílies.

—A l'Internat de Sarrià i en la seva sessió inaugural del present curs acadèmic, assistí, delegat per l'Acadèmia, el Sr. Francesc Ribelles, i a més, el P. Director de l'Acadèmia.

—La diada del nostre ínclit Patró Sant Josep de Calassanç ha estat celebrada per la Congregació Major de les Escoles Pies d'una manera brillant. Delegat per l'Acadèmia hi ha assistit el Sr. Juli Ferrer, el qual ha pronunciat el discurs final.

—El nostre volgut president Sr. Manuel Comas Esquerra ha ocupat la tribuna en la sessió privada del dia 28 per tal de desentrotllar la primera part de la seva conferència il·lustrada amb projeccions sobre «Islàndia», la qual continuarà en la sessió del dia 5 de desembre.

—El nostre president, d'acord amb el desig de la Junta Directiva i per tal d'intensificar la propaganda en pro de l'Acadèmia, ha visitat els Col·legis Escolapis de Barcelona, Mataró i Sabadell. Les impressions rebudes són molt falagueres; tot fa pensar que la puixança somniada serà aviat una bella realitat.

—Corresponent a l'atenta tarja de convit a l'acte inaugural de la I Exposició General d'Art Litúrgic organitzada pels Amics de l'Art Litúrgic, hi assistí el nostre volgut P. Director.

**AQUEST NUMERO DE LA ACADEMIA CALASANCIA
HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA**